

Průběžná zpráva o předsudečném násilí

1. 4. – 30. 6. 2023

In IUSTITIA, o.p.s.

Shrnutí

Základní charakteristiky předsudečných incidentů

In IUSTITIA zjistila v druhém kvartálu roku 2023 **40 předsudečných incidentů**, které se staly na území Česka. Ve srovnání s předchozím kvartálem se jedná o nárůst o 20 incidentů. Ten je způsoben zejména nárůstem incidentů namířených proti lidem z důvodu sexuální orientace a genderové identity.

Celkově se terčem předsudečného násilí stávali lidé především z důvodu **sexuální orientace a genderové identity a národnosti a etnicity**.

Mezi ohroženými skupinami se objevují zejména **lidé s jinou než heterosexuální orientací a cisgenderovou identitou a ukrajinskou národností**.

Předsudečné násilí bylo zaznamenáno především na internetu. K útokům docházelo převážně v Ústeckém kraji v souvislosti s pořádáním akce Most Pride.

Právní vývoj

Vláda předložila poslanecké sněmovně návrh zákona o domácím násilí, který přináší kromě vyšší ochrany obětí domácího násilí i významná práva poškozených v rámci přestupkového řízení.

Výbor Evropského parlamentu pro občanské svobody a práva žen navrhl na úrovni evropské legislativy nastavení přísnějších pravidel pro trestání internetové kriminality, trestných činů spáchaných s předsudečným motivem a činů spáchaných vůči lidskoprávním aktivistům a novinářům.

Velký senát Evropského soudu pro lidská práva potvrdil rozsudek odsuzující francouzského politika za podněcování nenávisti a násilí proti muslimům, jichž se dopustil tím, že nedostál své povinnosti moderovat a mazat protiprávní nenávistné komentáře na své veřejně přístupné zdi na Facebooku.

Ústavní soud se zabýval otázkou uzavření dohody o vině a trestu, jejíž součástí nebyla povinnost k náhradě škody poškozenému.

Společenské ovzduší

Prezident Petr Pavel vyjádřil podporu žačce napadené spolužáky pro ukrajinskou národnost.

Prezident s manželkou přijali na Pražském hradě romské studenty a studentky. Prezident promluvil mimo jiné o nebezpečí předsudků.

Karvinští strážníci informovali na sociálních sítích o svých šikanózních kontrolách v sociálně vyloučené lokalitě.

Časopis Respekt se nemusí omlouvat za to, že SPD označil jako fašistické hnutí.

Vztah mezi romskou a ukrajinskou komunitou se výrazně zhoršil poté, kdy Ukrajinec pobodal u brněnské přehrady dva Romy, z nichž jeden zraněním podlehl.

Obsah

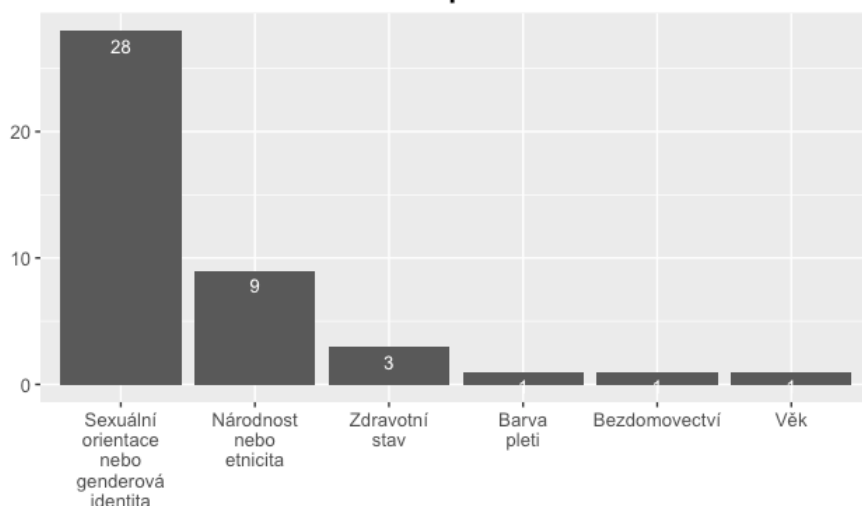
ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY PŘEDSUDEČNÝCH INCIDENTŮ.....	4
POHNUTKA PACHATELŮ.....	4
FORMA ÚTOKU A ZPŮSOBENÉ ŠKODY.....	5
LOKALITA A KRAJ INCIDENTŮ.....	6
VÝZNAMNÉ ZAZNAMENANÉ PŘÍPADY.....	7
„MŮŽU SE TAKY PŘIDAT? ALE JENOM SE ZBRANÍ V RUCE“	7
„BUZNO“	7
„TENHLE DŮM JE PRO ČECHY“	7
„ODPORNÁ CIGOŠKO“	7
PRÁVNÍ VÝVOJ	8
LEGISLATIVA	8
JUDIKATURA	9
SPOLEČENSKÉ OVZDUŠÍ.....	12
POLITICKÁ REPREZENTACE.....	12
ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA	13
KRAJNÍ PRAVICE	14
MÉDIA A SOCIÁLNÍ SÍŤ	15
VEŘEJNOST	15
POZNÁMKY K METODOLOGICKÝM CHARAKTERISTIKÁM TÉTO ZPRÁVY.....	18

Základní charakteristiky předsudečných incidentů

Pohnutka pachatelů

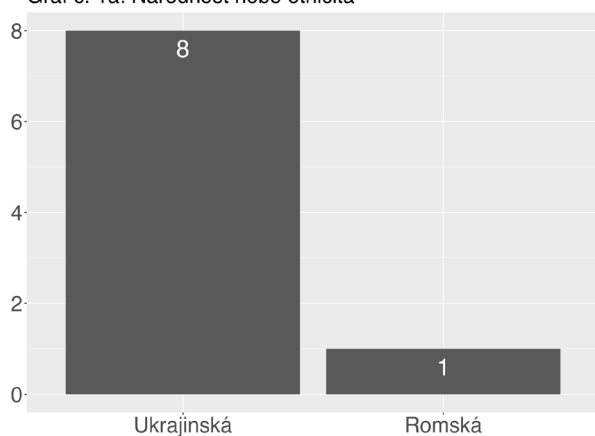
Nejvíce případů bylo spácháno pro sexuální orientaci a genderovou identitu (28 případů). Devět útoků bylo motivováno předsudky o národnosti či etnicitě. Tři incidenty byly zaznamenány v kategorii „zdravotní stav“. Po jednom incidentu bylo zjištěno v kategoriích „barva pleti“, „bezdomovectví“ a „věk“.

Graf č. 1: Struktura pohnutek incidentů

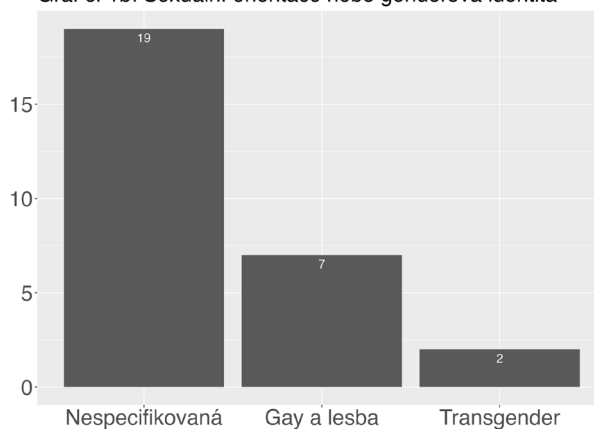

Co se týče národnosti a etnicity, v 8 případech se jednalo o ukrajinskou národnost a v jednom o romskou. Pohnutku sexuální orientace a genderové identity můžeme v 7 případech specifikovat jako útoky proti gayům a lesbám, ve dvou případech jako útok proti transgender lidem a v 19 případech byl útok veden obecně vůči LGBT+ lidem.

Graf č. 1a: Národnost nebo etnicita

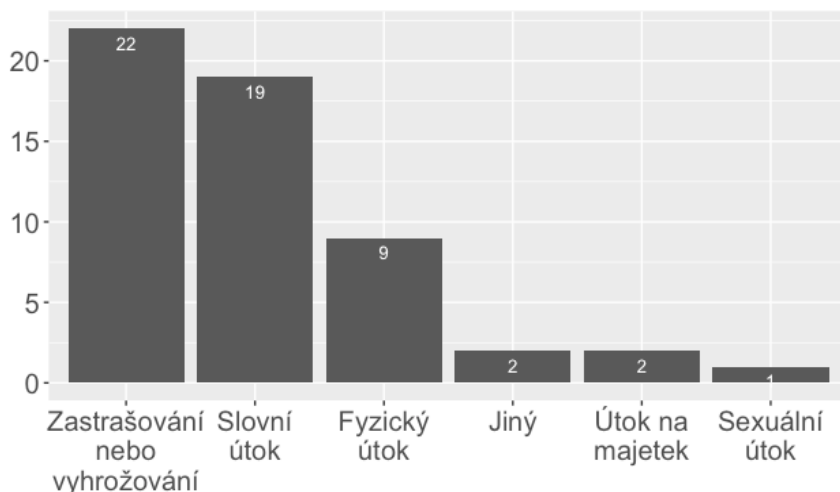
Graf č. 1b: Sexuální orientace nebo genderová identita

Forma útoku a způsobené škody

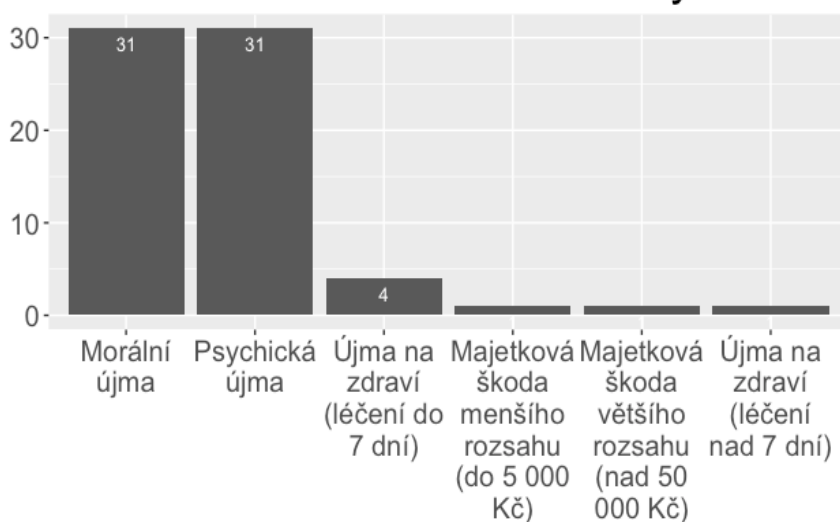
Nejčastější formou bylo ve sledovaném období zastrašování nebo vyhrožování (22 případů). Na druhém místě se umístil slovní útok (19 případů). Dále jsme zaznamenali 9 případů fyzického násilí, 2 případy útoku na majetek, dva jiné útoky a jeden sexuální útok.

Graf č. 2: Struktura forem útoku

Formám útoku částečně odpovídají i způsobené škody. Nejčastěji se objevovala psychická újma (31 případů) a morální újma (31 případů). Újma na zdraví se objevila v 5 případech, přičemž většinou šlo o újmu s obvyklou dobou léčení do 7 dní. Majetková škoda byla zastoupena dvakrát, z toho jednou šlo o škodu menšího rozsahu a jednou o škodu většího rozsahu.

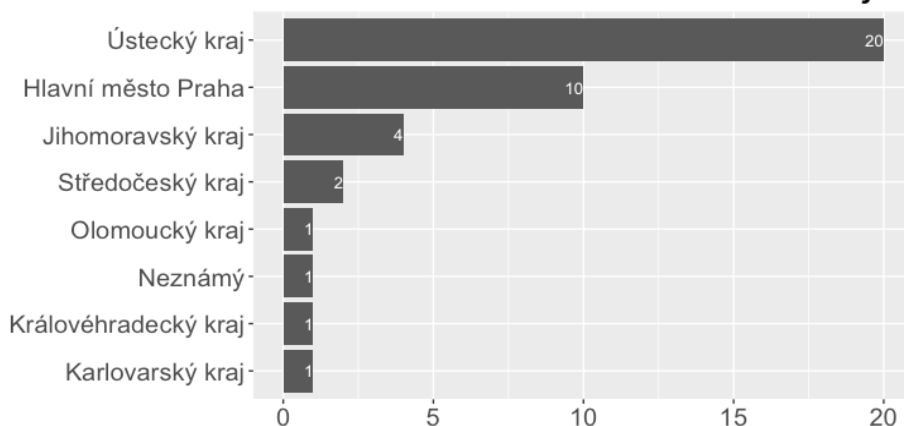
Graf č. 3: Struktura forem škody

Lokalita a kraj incidentů

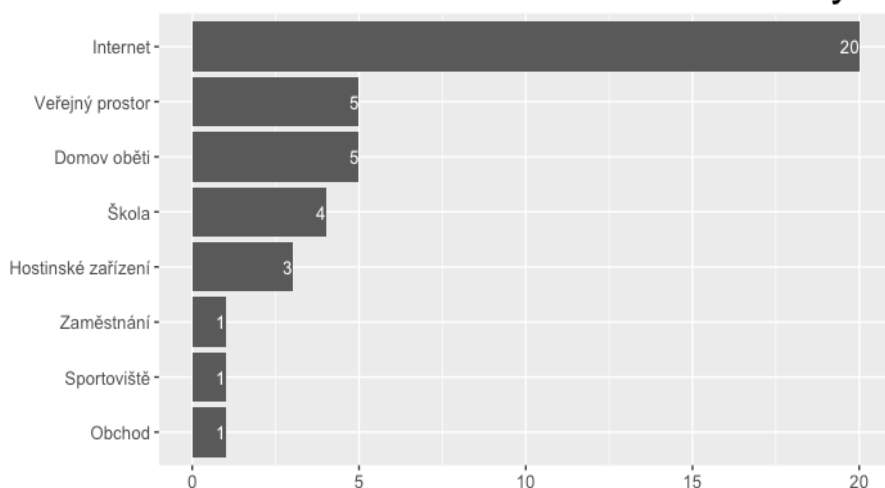
Prostorové rozmístění předsudečných incidentů je nerovnoměrné. Na úrovni krajů bylo nejvíce útoků spácháno v Ústeckém kraji (20 incidentů). V Praze jsme zaznamenali 10 incidentů, v Jihomoravském kraji 4 a ve Středočeském kraji 2. Po jednom incidentu bylo zaznamenáno Olomouckém, Karlovarském, Královéhradeckém a zatím neznámém kraji.

Graf č. 4: Počet incidentů dle kraje

Při pohledu na bližší charakteristiky prostředí, kde se incidenty staly, je rovněž patrná rozmanitost. Nejvíce útoků se stalo na internetu (20 incidentů). Následuje veřejný prostor, domov oběti (5 incidentů), škola (4 incidenty) a hostinské zařízení (3 incidenty). Jeden útok se objevil v zaměstnání, sportovišti a obchodě.

Graf č. 5: Počet incidentů dle lokality

Významné zaznamenané případy

„Můžu se taky přidat? Ale jenom se zbraní v ruce“

Severočeský spolek čelil vyhrožování, když zval na další ročník akce konané na podporu rovného postavení LGBT+ lidí. Pod předmětným příspěvkem uveřejněný na sociální síti kdosi připsal: „Můžu se taky přidat? Ale jenom se zbraní v ruce.“ V pořadatelské akci tím byla vyvolána obava o vlastní bezpečí, respektive o bezpečí účastníků se osob. Ve věci byla podáno trestní oznámení. Policie skutek v současnosti prověřuje.

„Buzno“

Skupina neznámých útočníků pokřikovala na veřejnosti na muže: „Buzno!“ Další informace o incidentu nejsou dostupné.

„Tenhle dům je pro Čechy“

Rodina, která do Česka uprchla před ruskou agresí, čelí útokům ze strany některých sousedů. Nejprve v domě vylepili na chodbu ceduli s nápisem, že tento dům je jen pro Čechy. Následně jeden ze sousedů zastavil syna napadených, křičel na něj, ať se vrátí zpět na Ukrajinu, a hodil po něm odpadky.

„Odporná Cigoško“

Dvě ženy byly napadeny v noci v klubu. Útočník je nejprve častoval urážkami a vyhrožováním typu: „Odporná Cigoško!“, „Cikáni patří do plynu!“, „To je dobře, že ten Ukrajinec ubodal toho Cikána. Já bych to udělal taky!“ Když se jedna z napadených vůči tomu ohradila, chytil ji a udeřil s ní o zem. Žena tím utrpěla ránu do hlavy. Jiná žena se jí vydala bránit. Slovně a pak chrstla útočnickovi svůj nápoj do obličeje. On ji nato praštil do obličeje. Útok ukončili dva muži, kteří útočnicka zpacifikovali.

Právní vývoj

Legislativa

Vláda předložila návrh tzv. zákona o domácím násilí do poslanecké sněmovny. Novela kromě zvýšení standardu ochrany obětí domácího násilí zvyšuje i ochranu dalších poškozených, a to zejména v přestupkovém řízení, kde poškození nově budou mít právo na doprovod důvěrníka a právo nesetkat se s pachatelem v průběhu řízení. Tohoto práva standardně využívají i oběti předsudečných trestných činů. Tyto oběti tak bude možné chránit proti druhotné viktimizaci i v přestupkovém řízení, což je z našeho pohledu krok správným směrem. Zákon v současnosti čeká na projednání v prvním čtení.

V dubnu 2023 byl vládě předložen poslanecký návrh zákona, jehož cílem je de facto absolutní zákaz náhradního mateřství, a to včetně případů, kdy je realizováno bezplatně, neboť předkladatelé vnímají tento institut jako specifickou formu obchodu s lidmi. Takovýto návrh by znemožnil neplodným párům, tj. osobám s určitým zdravotním hendikepem, případně také mužským párům stejného pohlaví legální přístup k rodičovství. Vláda k zákonu zaujala negativní stanovisko.

Za zmínku stojí rovněž vývoj snah o novelizování občanského zákoníku. Dne 29. června 2023 byl v prvním čtení schválen návrh zákona, který by umožnil uzavřít manželství i osobám stejného pohlaví, a přikázán k projednání garančnímu (ústavně-právnímu) výboru. Téhož dne předložila skupina poslanců návrh zákona, který by pouze rozšířil stejnopohlavním párům některá práva v rámci institutu tzv. registrovaného partnerství. Manželství by však zůstalo pouze svazkem muže a ženy a stejnopohlavní páry by nadále neměly náležitě právní garance ve vztahu ke společně vychovávaným dětem. Dílčím krokem k posílení práv LGBT+ je návrh vyhlášky ministerstva vnitra z dubna 2023, který umožní matričním úřadům zapsat do rodného listu dítěte osoby stejného pohlaví, a to zejména v případě uznání rodičovství osob stejného pohlaví na základě právního řádu jiného státu či při změně pohlaví jednoho z rodičů.

V Poslanecké sněmovně se dále nachází několik navrhovaných novelizací trestněprávních předpisů, o nichž jsme již referovali v předchozích kvartálních zprávách, v jejich projednávání však nedošlo k žádnému posunu.

Z mezinárodního hlediska je v souvislosti s předsudečnými trestnými činy na místě zmínit posun v otázce celounijního trestního rámce pro trestání předsudečného násilí na internetu. Výbor Evropského parlamentu pro občanské svobody a práva žen navrhl dne 28. června 2023, aby na úrovni evropské legislativy byly kromě univerzální definice znásilnění nastavena také tvrdší pravidla pro trestání internetové kriminality. Jako trestné činy, které je třeba přísněji postihovat, jsou zmiňovány i trestné činy spáchané vůči novinářům a vůči lidskoprávním aktivistům. Zmiňovány jsou také trestné činy spáchané z důvodu sexuální orientace či z důvodu jiných nezměnitelných charakteristik oběti. Výbor Evropského parlamentu rovněž žádá, aby byly identifikovány specifické potřeby obětí internetové kriminality.¹

Judikatura

Rozsudek Velkého senátu ESLP ve věci Sanchez proti Francii

Evropský soud pro lidská práva (ESLP) se v květnu 2023 znovu zabýval případem Sanchez proti Francii. O stížnosti č. 45581/15 tentokrát rozhodoval přímo velký senát, jenž potvrdil správnost předchozího rozsudku ESLP ze dne 2. 9. 2021 a zopakoval, že nedošlo k porušení čl. 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod týkajícího se svobody projevu.

Případ se týkal francouzského politika, starosty města Beaucaire a kandidáta do Parlamentu v roce 2015, který byl odsouzen k peněžitému trestu za podněcování nenávisti a násilí proti osobám islámského vyznání během předvolební kampaně, kdy nedostál své povinnosti moderovat a smazat protiprávní islamofobní komentáře dalších uživatelů sociální sítě Facebook na své veřejně přístupné zdi. Autoři komentářů byli odsouzeni jako spolupachatelé.

Soud se opětovně zabýval otázkou, zda bylo odsouzením stěžovatele zasaženo do jeho práva na svobodu projevu. Došel přitom k závěru, že toto omezení svobody projevu bylo v souladu s čl. 10 Úmluvy, neboť komentáře měly xenofobní a rasistický charakter a byly zveřejněny na veřejně přístupné platformě během politické kampaně. Stěžovatel jako politik a odborník na strategii online komunikace si musel být vědom vysokého rizika a dosahu komentářů svým obsahem

¹ <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20230626IPR00838/violence-against-women-sex-without-consent-is-rape-say-meps>

vybočujících ze zákonné normy, přesto se rozhodl nelegální komentáře nesmazat a ponechat je na svém profilu, kdy současně rozhodl o tom, že jeho zeď bude veřejně přístupná. Vnitrostátní soudy tedy sledovaly legitimní cíl a jejich rozhodnutí o omezení svobody projevu bylo nezbytné v demokratické společnosti. Rozhodnutí bylo přijato 13 hlasy proti čtyřem.

Rozsudek ESLP ve věcech A.H., O.H. a G.H. proti Německu

ESLP vydal dne 4. dubna 2023 dva rozsudky ve věcech O.H. a G.H. proti Německu a A.H. a další proti Německu, které se týkaly otázky uvedení změněné pohlavní identity rodiče na rodném listě jeho/jejího dítěte. Jednalo se o případy, kdy stěžovatelé podstoupili zákonem upravenou změnu pohlaví ještě předtím, než došlo k početí dítěte, a orgány státu trvaly na tom, aby na rodném listě dítěte bylo uvedeno původní biologické pohlaví rodiče.

Podle ESLP je v daných případech třeba vyvažovat několik proti sobě stojících práv: právo transgender rodičů a jejich partnerů; právo dětí znát svůj původ, jejich zájem na stabilním právním poutě k rodičům a právu na péči ze strany obou rodičů; a veřejný zájem na spolehlivosti a úplnosti úředních záznamů ve veřejném registru, jelikož tyto mají významnou důkazní hodnotu.

ESLP v těchto konkrétních případech došel k závěru, že německé právo poskytuje transgender rodičům dostatečné záruky pro to, aby se i přes uvedení jejich původního biologického pohlaví na rodném listě dítěte s tímto údajem nemohly seznámit třetí osoby. Vnitrostátní orgány tedy postupovaly v souladu s Úmluvou, když za existence těchto záruk postupovaly spíše ve prospěch práv dítěte a veřejného zájmu.

Nález Ústavního soudu sp. zn. III ÚS 236/23

Ústavní soud se v nálezu ze dne 9. května 2023 věnoval případu, kdy obvinění uzavřeli se státním zástupcem dohodu o vině a trestu, jejíž součástí nebyla povinnost k náhradě škody poškozenému, a ten tak byl odkázán se svým nárokem do řízení ve věcech občanskoprávních. Krajský soud dohodu schválil, ovšem odvolací vrchní soud ji posléze zrušil a znovu rozhodl o náhradě škody.

Ústavní soud stěžovatelům (odsouzeným) vyhověl a zrušil rozhodnutí vrchního soudu. Zopakoval přitom svůj názor, že zůstává-li v případě dohod o vině a trestu výše škody způsobená trestnou činností do značné míry sporná, musí být o eventuální povinnosti obviněného ji uhradit rozhodnuto až v rámci civilního řízení, kde k dané otázce bude prováděno odpovídající

dokazování a kde bude jak obviněnému, tak poškozenému dán náležitý prostor se k otázce náhrady škody vyjádřit.

Tyto závěry Ústavního soudu považujeme za poměrně rizikové v případě, že by měly být vztahovány také na otázku náhrady nemajetkové újmy poškozenému, respektive oběti, či dokonce zvláště zranitelné oběti trestného činu. Na rozdíl od majetkové škody nelze přesnou výši nemajetkové újmy určit exaktně, a bývá tedy velmi často mezi poškozeným a obviněným sporná. Může se stát, že státní zástupce zájmy poškozeného v rámci sjednávání dohody důsledně nechrání. Potom soud představuje jedinou záruku toho, že nedojde k obejití poškozeného a jeho nároků. Obecné soudy by tedy měly mít možnost navrženou dohodu neschválit a chránit tak zájmy obětí trestných činů, aby se tyto nemusely vystavovat riziku sekundární viktimizace v rámci následného civilního procesu. A to i v případě, že je výše škody, respektive nemajetkové újmy do určité míry sporná.

Společenské ovzduší

Politická reprezentace

Občanští členové Rady vlády pro záležitosti romské menšiny se ohradili vůči výrookům senátorky Jany Zwyrtkové Hamplové, která propagovala segregaci ve školství.²

Předseda Senátu Miloš Vystrčil, předsedkyně Poslanecké sněmovny Markéta Adamová Pekarová a předseda vlády Petr Fiala popřáli Romům k mezinárodnímu dni.³ Prezident Petr Pavel a jeho manželka Eva přijali při této příležitosti na Pražském hradě skupinu romských studentů a studentek a vládní zmocněnkyni pro záležitosti romské menšiny Lucii Fukovou. Během setkání prezident mluvil o nebezpečí předsudků.⁴

Prezident Pavel dále vyjádřil podporu šikanované dívce z Ukrajiny, kterou přijal na Hradě. Jednalo se o reakci na video zveřejněné na sociálních sítích, v němž žáci základní školy uráží svou spolužačku původem z Ukrajiny, a dokonce na ni plivou. Útoky od žáků označil za zvlášť ostudné.⁵

K Romům se prezident spolu se svou manželkou obrátil i v červnu, kdy zahájil oficiální návštěvu hlavního města v žižkovské Základní škole Cimburkova. Prohlásil tam, že by všechny děti měly mít stejnou šanci na vzdělání bez ohledu na etnickou identitu.⁶

Poslanecká sněmovna navrhla prezidentovi na udělení státního vyznamenání také tři osobnosti, které se hlásí ke svému romskému původu: Čeňka Růžičku, Elenu Gorolovou a Idu Kellarovou.⁷

Ústavní soud v jednom ze svých rozsudků kritizoval chybějící zákon o sociálním bydlení. Tento stav podle vyjádření soudu odporuje mezinárodním závazkům státu a ohrožuje důvěru lidí v demokratický právní stát.⁸

² <https://romea.cz/cz/domaci/romska-rada-ostre-zkritizovala-senatorku-hamplovou-za-jeji-vyrok-o-samostatnych-tridach-pro-romske-deti-clenove-zadaji-predsedu-senatu-o-jeji-potrestani>

³ <https://romea.cz/cz/domaci/fiala-pekaro-va-vystrcil-nejvyssi-ustavni-cinitele-preji-prostrednictvim-romea-tv-romum-k-mezinarodnimu-dni>

⁴ <https://romea.cz/cz/domaci/primy-prenos-setkani-prezidenta-petra-pavla-s-romskymi-studenty>

⁵ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-prezident-pavel-odsoudil-sikanu-ukrajinske-holcicky-prijal-ji-na-hrade-232359>

⁶ <https://romea.cz/cz/domaci/prezident-pavel-navstivil-zs-cimburkova-vsem-detem-bez-ohledu-na-narodnost-je-treba-zajistit-stejne-sance-na-vzdelani-rekl>

⁷ <https://romea.cz/cz/domaci/snemovna-navrhla-na-vysoke-statni-vyznamenani-cenka-ruzicku-elenu-gorolovou-a-idu-kellarovou>

⁸ <https://romea.cz/cz/domaci/ustavni-soud-v-cesku-chybi-zakon-o-socialnim-bydleni-jde-pry-o-neudrzitelny-stav>

Územní samospráva

Radní Hnutí pro Prahu 11 Libor Vrkoč označil během zasedání výboru pro územní rozvoj Prahy 11 Vietnamce za „rákosníky“. Když se proti výrazu jedna z přítomných členek výboru ohradila, Vrkoč dodal, že on „to nazývá správným jménem“.⁹

V Brně zahynulo při nočním požáru obytných stavebních buněk osm lidí bez domova. Opozice po tragédii vyčetla vedení Brna, že od roku 2019 utlumilo programy, které mají za cíl pomoci lidem v sociální tísní k důstojnému bydlení.¹⁰

Městská policie Karviná uveřejnila facebookový příspěvek včetně fotografií, v němž informovala o kontrolách v bytech obyvatel sociálně vyloučené lokality. Kontrol se účastnil i primátor Jan Wolf (ČSSD) a zástupci Spolku Portavita, kteří shání do bytů nájemníky. Strážníci hodnotili například to, zda jsou obyvatelé domů v dopoledních hodinách vzhůru nebo zda mají uklizené byty. Předseda ČSSD Michal Šmarda označil příspěvek za nevhodný, starosty se ovšem zastal. Nedůstojné a šikanózní kontroly ale Šmarda nijak neodsoudil.¹¹

Starostka Neštěmic Yveta Tomková chce zavést represivní opatření proti obyvatelům lokality Mojžíř, kde podle ní místní dělají nepořádek a hluk. Podle odborníků a lidí zabývajících se integrací v sociálně vyloučených lokalitách ale místní radnice selhává a hledá nesystémová řešení.¹²

Rada hlavního města Prahy schválila dotaci ve výši 3,6 milionů korun organizaci RomPraha určenou pro poradenskou a humanitární pomoc romským uprchlíkům z Ukrajiny.¹³

⁹ <https://denikn.cz/1130334/radni-prahy-11-hanlive-oznacil-vietnamce-byl-to-nestastny-vyrok-ne-rasmus-haji-se/>

¹⁰ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-kritika-po-pozaru-v-brne-zabydleni-bezdomovcu-je-nedostacujici-230487>

¹¹ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-mestska-policie-se-omluvila-za-prispevek-o-kontrolu-bytu-a-smazala-ho-233583>

¹² <https://romea.cz/cz/domaci/odbornici-tvrde-kritizuji-chystana-represivni-opatreni-nestemicke-radnice-vuci-obyvatelum-mojzire-karika-je-znechucen-podle-broze-radnice-dlouhodobu-selhava>

¹³ <https://romea.cz/cz/domaci/praha-podporuje-romske-uprchliky-z-ukrajiny-radni-schvalili-dotaci-pro-organizaci-rompraha>

Krajní pravice

Hnutí SPD prohrálo soud s týdeníkem Respekt. Soud rozhodl, že použití výrazu „parlamentní fašistické hnutí“ v souvislosti s SPD je „v souladu s požadavkem proporcionality“. Časopis se tedy nemusí za tato slova omlouvat.¹⁴

Pořadatel protivládních demonstrací Ladislav Vrabel se ocitl před soudem za šíření poplašné zprávy. Poté, co byl nepravomocně odsouzen ke čtyřem měsícům s odkladem na rok a půl, opustil se svými podporovateli soudní síň, aniž by počkal na odůvodnění rozsudku.¹⁵

Půlročním podmíněným trestem s odkladem na dva roky a ročním zákazem pobytu na území Prahy potrestal nepravomocně soud muže, který se účastnil březnové protivládní demonstrace s nášivkou s písmenem Z a logem ruské Wagnerovy skupiny.¹⁶

Kriminalisté v Prostějově dopadli muže, kteří po městě vylepovali samolepky s podobiznou Adolfa Hitlera a další nacistickou tematikou.¹⁷

Dva ze čtyř žhářů z Vítkova byli na základě soudního rozhodnutí podmíněně propuštěni o sedm let dříve. Podle vládní zmocněnkyně pro lidská práva Kláry Laurenčíkové je takový postup necitlivý k obětem, které se o propuštění dověděly až z médií. Oběti podobných trestných činů potřebují podle ní větší ochranu. Žháři vhodili 19. dubna 2009 zápalnou láhev do domu, kde spali lidé, mezi nimi i dvouletá Natálie, která byla popálena na 80 procentech těla a přišla o tři prsty na ruku. Pachatelé byli neonacisté.¹⁸ Prezident Petr Pavel řekl, že je podle něj předčasné propuštění pachatelů nepřiměřené.¹⁹

¹⁴ <https://www.respekt.cz/tydenik/2023/16/spd-a-fasismus>

¹⁵ <https://romea.cz/cz/domaci/ladislav-vrabel-dostal-za-sireni-poplasne-zpravy-podmineny-trest-vrabel-utocil-na-statni-zastupkyni-kvuli-narodnosti>

¹⁶ <https://romea.cz/cz/domaci/soud-rozhodl-muz-s-ruskymi-symboly-a-nasivkou-teroristu-z-ruske-wagnerovy-skupiny-odsouzen-za-verejne-schvalovani-valecnych-zlocinu>

¹⁷ https://hanacka.drba.cz/krimi/28431-dva-mladici-vylepovali-v-prostejove-obrazky-adolfa-hitlera-hrozi-jim-za-to-az-tri-roky-vezeni.html?fbclid=IwAR36uRQC8r3lieOkCYSu7Yo5ZeXSnJNazH5F-kzJChxJbincYdoy0ZrU-U&utm_source=copy

¹⁸ <https://romea.cz/cz/domaci/propusteni-zharu-z-vitkova-na-svobodu-je-nepriemerene-rika-zmocnenkyne-pro-lidska-prava-klara-laurencikova-potrebujeme-systemove-zmeny-v-ochrane-prav-obeti-trestnych-cinu>

¹⁹ <https://romea.cz/cz/domaci/prezident-petr-pavel-si-mysli-ze-podminecne-propusteni-zharu-z-vitkova-nebylo-primerene>

Aliance národních sil, Dělnická strana sociální spravedlnosti, Národní demokracie a Klub přátel Miroslava Sládka založili iniciativu s názvem Vystupme z EU a NATO.²⁰

Média a sociální sítě

Výzkumnice Renáta Sedláková vydala knihu „Zprávy o Nich nebo o Nás: Zpravodajský diskurz České televize o Romech“, ve které se zaměřila na obraz Romů v pořadu Události. Zjistila, že i v příspěvcích, v nichž nezazní explicitně hanlivé označení, se stereotypy o Romech objevují v podobě vizuální stránky zpráv.²¹

Odborníci z Národního institutu SYRI identifikovali v české společnosti osm skupin lidí v souvislosti s vírou v konspirace a dezinformace. Vedle příznivců a odpůrců definovali i mírné příznivce a nevyhraněnou část populace. Víru v konspirace a dezinformace výzkumníci vztáhli k důvěře ve vládu či média.²²

Policie oznámila, že odložila případ dezinformace z období prezidentských voleb, podle které kandidát na prezidenta Petr Pavel zemřel. Zdroj dezinformace podle policie pocházel z Ruska, ale konkrétního pachatele se vypátrat nepodařilo.²³

Veřejnost

V dubnu proběhlo další čtení jmen obětí holokaustu, zazněla i jména Romů.²⁴

Sedmdesát procent lidí považuje za správné, když stát omezí nebo znemožní působení médií, která šíří dezinformace. Vyplynulo to z březnového výzkumu CEDMO Trends při Univerzitě Karlově.²⁵

²⁰ <https://romea.cz/cz/zaostreno/vandas-sladek-bartos-vitova-extremiste-se-spojili-a-zalozili-platformu-vystupme-z-eu-a-nato>

²¹ <https://radiozurnal.rozhlas.cz/zpravy-o-nich-nebo-o-nas-kniha-renaty-sedlakove-o-medialnim-obrazu-romu-v-cr-9003303>

²² https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/spolecnost-neduvery-serial-dezinformace-vyzkum-skupiny-seznam_2306120500_pik

²³ <https://romea.cz/cz/domaci/petr-pavel-zije-dezinformace-zemrela-policie-odložila-pripad-falesne-zpravy-o-smrti-prezidenta-stopu-vedou-do-ruska>

²⁴ <https://romea.cz/cz/domaci/lide-si-dnes-pripomenou-obeti-holokaustu-verejnym-ctenim-jejich-jmen-cist-se-budou-i-romska-jmena>

²⁵ <https://romea.cz/cz/domaci/vyzkum-odhaluje-ze-lide-veri-ceske-televizi-nove-nebo-prime-a-podporuji-omezeni-dezinformacnich-medii>

Oproti roku 2021 ubylo v ČR lidí v exekuci. Pozitivně tento trend ovlivnily legislativní změny i tzv. Milostivé léto, kdy se lidé mohli snáze zbavit dluhů vůči veřejným institucím.²⁶

První český rozhodčí byl potrestán za pohoršující, urážlivé nebo ponižující chování vůči hráči. Jana Mrkvičku potrestala tisícikorunovou pokutou Disciplinární komise Středočeského kraje za to, že během fotbalového utkání 1. třídy řekl hráči Polabanu Janu Ruszó: „Pojď sem, ty černej.“²⁷

Studenti a účastníci českobudějovického studentského majálesu čelili vlně nenávistných příspěvků kvůli kostýmům inspirovaným postavičkami Mimoňů z pohádky Já, padouch. Útočníkům se nelíbila kombinace modré a žluté barvy, kterou považovali za vyjádření podpory Ukrajině během ruské invaze.²⁸

Podnikatel Josef Dunka se během rozhovoru pro Romea.cz svěřil, že firmy provozované Romy mají horší možnost získat zakázky.²⁹

Žáci učňovských programů inklinují k podpoře extremistických organizací více než studenti maturitních oborů. Vliv na to mají nerovnosti ve vzdělání a socioekonomické postavení rodin, ze kterých žáci pocházejí. Upozornili na to sociologové z Národního institutu SYRI. Pomoci by podle nich mohlo kvalitní občanské vzdělávání zaměřené na posilování demokratických hodnot.³⁰

Mezi Čechy stále vzbuzují největší antipatie Romové a Arabové, zjistil průzkum Centra pro výzkum veřejného mínění. Od posledního šetření v roce 2020 se zhoršil vztah Čechů k Rusům, ale v případě lidí z Ukrajiny zůstává téměř stejný.³¹

²⁶ <https://romea.cz/cz/domaci/pocet-exekuci-v-cr-loni-poklesl-pomohlo-zastaveni-bagatelni-exekuci-i-milostive-leto>

²⁷ <https://www.securitymagazin.cz/security/vime-prvni-prelomovy-verdikt-prvni-cesky-rozhodci-potrestan-komisi-za-rasismus-vuci-hraci-1404070663.html?fbclid=IwAR0cnMHSn4rUwIVib7RgmGmxT-GVV52pfwKlfdBXGBZdKSD-Y22RB91cYKA>

²⁸ https://www.forum24.cz/studenti-se-na-majalesu-prevlekli-za-popularni-mimone-kvuli-modrozlute-barve-se-strhla-vlna-nenavisti?fbclid=IwAR2ql65Z3CdjaHrZclG_dV-KXb-azZRmqrSiw_NbDLRE9_XPJZ9fz09amiY

²⁹ <https://romea.cz/cz/domaci/podnikatel-josef-dunka-v-desetiminutovce-plus-ziskat-zakazku-je-pro-romskou-firmu-tezke-ale-nas-nedostanou>

³⁰ <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2360265>

³¹ <https://romea.cz/cz/domaci/romove-a-arabove-nadale-vzbuzuji-nejvetsi-antipatie-v-cr-zjistil-pruzkum-cvvm>

V českých školách přetrvává segregace. Romské děti jsou častěji než v minulosti přeřazovány do speciálních tříd běžných škol. Je to mimo jiné důsledek zastaralé diagnostiky školských poraden. Vyplývá to ze zprávy PAQ Research a STEM pro Ministerstvo školství.³²

Cizinec ukrajinské národnosti pobodal u brněnské přehrady dva Romy, jeden z nich zemřel. Napadení vyvolalo prudké reakce veřejnosti. Protesty začali chystat místní Romové i nacionalisté a populisté.³³ V Brně se uskutečnila protiukrajinská xenofobní demonstrace, kterou svolal proruský dezinformátor Jakub Netík s Davidem Mezeiem³⁴, v Praze na podobné akci vystupoval dezinformátor Pavel Zítka a proruský aktivista Libor Malý.³⁵ V Brně došlo dokonce k odvetnému útoku Romů vůči dvěma ukrajinsky nebo rusky mluvícím mužům.³⁶ Na sociálních sítích se objevila naopak výzva k pochodu proti Romům adresovaná ukrajinské komunitě.³⁷

Ke smíru vyzvali pořadatelé společného pietního setkání Romů a Ukrajinců, kterého se zúčastnila i vládní zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny Lucie Fuková, členka Rady vlády pro záležitosti romské menšiny Gwendolyn Albert nebo romští politici a aktivisté Karel Karika, Josef Miker či Jaroslav Miko.³⁸

³² <https://www.paqresearch.cz/post/segregace-romu-vzdelavani>

³³ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-vrazda-v-brne-hroti-protiukrajinske-nalady-romove-planuji-demonstraci-232434>

³⁴ <https://romea.cz/cz/domaci/protiukrajinska-xenofobni-demonstrace-v-brne-prorusky-dezinformator-netik-hystericky-david-mezei-a-novopeceny-ochrance-romu-volny>

³⁵ <https://romea.cz/cz/domaci/demonstraci-kvuli-smrti-mladeho-roma-ktere-se-ucastnili-i-clenove-roma-luma-ovladli-prorusti-dezinformatori-cavali-se-od-ruske-propagandy-na-konci-distancoval>

³⁶ <https://romea.cz/cz/domaci/rozhorceni-a-nasili-skupina-lidi-kteri-byli-na-piete-za-zabiteho-roma-zautocila-na-dva-cizince-z-vychodu-romove-utok-odsuzuji>

³⁷ <https://romea.cz/cz/domaci/policie-se-zacala-zabyvat-vyzvou-k-pochodu-do-romskych-lokalit-ktera-se-objevila-na-internetu>

³⁸ <https://romea.cz/cz/domaci/fotogalerie-romove-a-ukrajinci-vyjadřili-na-spolecne-akci-v-praze-odpor-proti-nasili-a-xenofobii>

Poznámky k metodologickým charakteristikám této zprávy

Případy popsané v kvartální zprávě jsou ty, které byly zaregistrovány zaměstnanci a zaměstnankyněmi organizace In IUSTITIA během terénní práce a vlastního monitoringu médií a internetu. Dále některé případy nahlásili sami poškození či svědci.

Předsudečná pohnutka je v této zprávě identifikována jako předběžná – expertní. In IUSTITIA se snaží incidenty, které byly zaznamenány jejími silami, ověřovat, a to zejména ve spolupráci s orgány činnými v trestním řízení. V kvartálních zprávách se nevyskytují incidenty, které In IUSTITIA přejímá z policejních statistik po uplynutí kalendářního roku do příslušných výročních zpráv o stavu předsudečného násilí v ČR. Z toho důvodu se údaje obsažené v kvartálních zprávách a výroční zprávě za daný rok budou nezbytně lišit.

S ohledem na interpretaci prezentovaných dat je třeba dále doplnit, že u kategorií typu škody, formy útoku a pohnutky platí, že incident mohl být charakterizován více než jedním znakem. Například jeden incident mohl být zaregistrován jako protirámský a protimuslimský zároveň. U některých případů naopak mohly být znaky neznámé nebo zatím neobjasněné. Proto je nutno k jejich interpretaci přistupovat opatrně.

Podrobněji je metodika monitorování předsudečného násilí zpracována ve výročních zprávách.

Neprošlo jazykovou korekturou.